

להיזהר בדיבור

הקדמה

בתחילת פרשת תזריע כתוב: "אָדָם כִּי יְהִי בְעוֹר בְּשָׂרוֹ... לִנְגַע צָרְעַת" (יג,ב) התורה משתמשת בתואר "אדם" המבטא את הכינוי הנעלה ביותר מבין ארבעת התארים: אדם, איש, גבר, אנוש. חז"ל מלמדים אותנו כמה דברים בנוגע לנגע הצרעת: א. הנגע מגיע כעונש על חטא לשון הרע, חטא חמור ביותר השקול כנגד שפיכות דמים, גילוי עריות ועבודה זרה. ב. טומאת הצרעת היא מהטומאות החמורות ביותר, כמאמר הגמרא - "מצורע חשוב כמת" (נדרים סד,ב)

שאלות

- איך יתכן שיהודי נמצא בדרגת "אדם" תהיה אצלו צרעת?
- מדוע נגע הצרעת אינו מצוי היום?
- אם הנגע בא על יהודי בדרגת "אדם", מדוע הוא אינו יכול לטהר את עצמו וזקוק לכהן?

נקודת הביאור

- בהגדרת מהות "לשון הרע" יש שני עניינים, אשר מוזכרים בשני מקומות ברמב"ם:
- א. פגיעה בזולת** – דיבור הנובע ממידותיו הרעות של המדבר (קנאה, שנאה), אשר גורם נזק לאדם שעליו מדברים. הסיבה – מידותיו הרעות של המדבר, התוצאה – נזק לזולת.
    - רמב"ם, הלכות דעות – תוכן הפרק עוסק בדיבורים ובהתנהגויות לא רצויות בין אדם לחברו.
  - ב. הדיבור עצמו** – כאשר אדם מדבר לשון הרע, ואפילו בלי כוונה, הרי הדבור עצמו גורר אותו אל הרע. אלו דברים שאינם אסורים לכשעצמם ואינם קשורים לשום מידה רעה של האדם, אבל הם "דברי הבאי". בדיבור זה האדם איננו נזהר ופוגם בדיבורו עד שזה יכול להוביל אותו לרע מוחלט ואף לכפירה באלוקים ר"ל.

למרות שכח הדיבור הוא לכאורה כח חיצוני, לבוש חיצוני לנפש (בניגוד למחשבה), בכל זאת הוא קשור לעצם נפשו של האדם, בכך שהוא מגלה ומוציא דברים הנמצאים עמוק בנפש, ולכן נקרא האדם בתואר 'מְדַבֵּר'. ולכן הדיבור בלשון הרע, גורר את האדם לעומק ועצם הרע.

    - רמב"ם הלכות טומאת צרעת – תוכן הפרק אודות "שיחת הרשעים":

"בתחילה מרבין בדברי הבאי... ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים... ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר בנביאים ולתת דופי בדבריהם... ומתוך כך באין לדבר באלוקים וכופרין בעיקר"

בסוג זה אין כוונה לפגוע בזולת ולכן מביא הרמב"ם את מרים כדוגמה לסוג זה, משום שמרים אינה התכוונה לדבר לשון הרע ולפגוע במשה וגם דבריה לא נבעו ממידה רעה כלשהי (ולכן הוא גם לא הקפיד על דבריה), אלא עצם דיבורה על משה כנביא נחשב לה כלשון הרע ולכן לקתה בצרעת.

להיזהר בדיבור

תשובות

א. האדמו"ר הזקן מסביר שהנגע בעור הבשר מצביע על כך שהנגע הוא חיצוני ואינו בפנימיות האדם. דבר זה מתרחש רק אצל אדם שהוא בדרגת "אדם" הנקרא גם 'האדם השלם' שפנימיותו שלימה, אך פגם בחיצוניות. ביאורו של האדמו"ר הזקן מתאים לפירושו של הרמב"ם בנוגע לסדר נגע הצרעת: בתחילה הרע הוא חיצוני לגמרי לאדם – ולכן הנגע תחילה מופיע בקירות הבית, שזהו דבר חיצוני לאדם. אם הדבר לא עובד (כלומר הרע נכנס פנימה יותר, אך עדיין חיצוני) – התיקון מתקרב יותר לאדם, בלי תשמישו ובגדיו, עד לבשרו ממש. אם הרע היה חודר ממש בתוכו (כפי שזה אצל הרשעים) הנגעים כלל לא היו מופיעים.

ב. האדמו"ר הזקן מבאר שבימינו לאחר חורבן בית המקדש, כאשר "אין בנמצא אצלנו" כאלה שאין בהם רע בפנימיותם "שאף הצדיק והטוב עדיין הרע קצת בפנימיות" (רמב"ם, סוף הלכות טומאת צרעת), לכן הנגעים לא מופיעים.

ג. האדם המושלם עלול להיכשל בלשון הרע, למרות שהוא כבר בירר וזיכך את פנימיותו, כי עלול להיות בו רע נסתר המושרש עמוק בתוך האדם, ואינו בא לידי גילוי. הרע הנסתר מתבטא בדיבור האדם, משום שהדיבור קשור לעצם הנפש. למרות שהדיבור לכאורה הוא עניין חיצוני, הוא בעצם מגלה את הנפש. לכן רק כהן שהוא בחינת "חסד עילאה" יש בכוחו לטהר את הרע הנסתר, והטהרה עצמה היא באמצעות דיבורו של הכהן – "טהור אתה", כי על ידי הדיבור הוא ממשיך ומוריד את האור העליון ביותר המתקן את הרע הנסתר, עד שהמצורע נעשה טהור לגמרי.

ליקוטי שיחות, חלק כב, תזריע ב'